

Wyrok z dnia 14 lutego 1996 r.
II URN 62/95

Zespół Składców Lasów Państwowych, jako jednostka organizacyjna Lasów Państwowych nie ma obowiązku odprowadzania składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 29 grudnia 1993 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz. U. z 1994 r., Nr 1, poz. 1).

Przewodniczący SSN: Teresa Romer, Sędziowie SN: Jerzy Kuźniar (sprawozdawca), Maria Tyszel,

Sąd Najwyższy, przy udziale prokuratora Stefana Trautsołta, po rozpoznaniu w dniu 14 lutego 1996 r. sprawy z wniosku Zespołu Składców Lasów Państwowych w M. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. o zwolnienie z obowiązku zapłaty składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, na skutek rewizji nadzwyczajnej Ministra Sprawiedliwości [...] od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 12 stycznia 1995 r., [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i oddalił rewizję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Koszalinie z dnia 2 listopada 1994 r., [...].

U z a s a d n i e n i e

Decyzją z dnia 1 sierpnia 1994 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. orzekł, że "wszystkie jednostki organizacyjne Lasów Państwowych są zobowiązane do opłacania składki na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych", dlatego też Zespół Składców Lasów Państwowych w M. powinien od dnia 1 stycznia 1994 r. opłacać takie składki. Zdaniem organu rentowego, skoro wszystkie jednostki organizacyjne Lasów Państwowych mogą być likwidowane, istnieje podstawa prawna do żądania płacenia dochodzonych składek.

W odwołaniu od powyższej decyzji, Zespół Składców wniósł o jej zmianę i ustalenie, że nie ma obowiązku opłacania składek. Stosownie bowiem do art. 32 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 1991 r., Nr 101, poz. 444), wszystkie jednostki Lasów Państwowych są państwowymi jednostkami organizacyjnymi reprezentującymi Skarb Państwa i jako takie nie podlegają likwidacji, a jedynie ewentualnemu przekształceniu organizacyjnemu.

Wyrokiem z dnia 2 listopada 1994 r. [...], Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Koszalinie, zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił, że na wnioskodawcy nie ciąży obowiązek opłacania składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

Zespół Składców Lasów Państwowych w M. jest bowiem jednostką organizacyjną Lasów Państwowych utworzoną na podstawie art. 32 ust. 4 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. Nr 101, poz. 444) i reprezentuje Skarb Państwa w zakresie

zarządzanego mienia. Ustawa przewiduje możliwość zmian organizacyjnych, w tym i likwidację poszczególnych jednostek organizacyjnych, ale Lasy Państwowe jako takie likwidacji nie podlegają.

Pracownicy zlikwidowanej jednostki mogą żądać zaspokojenia swoich roszczeń z majątku jednostki, która przejęła majątek jednostki zlikwidowanej. Dlatego też nie ma do nich zastosowania ustawa z dnia 29 grudnia 1993 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz. U. z 1994 r., Nr 1, poz. 1).

Wobec rewizji pozwanego Oddziału ZUS, Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku wyrokiem z dnia 12 stycznia 1995 r., [...] zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie wnioskodawcy od decyzji organu rentowego, dzielając w uzasadnieniu jego stanowisko, że nie jest wyłączona likwidacja jednostki organizacyjnej będącej stroną postępowania, co uzasadnia opłacanie składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

Powyższy wyrok zaskarżył rewizją nadzwyczajną Minister Sprawiedliwości i zarzucając rażące naruszenie prawa, a to art. 2 ust. 2 i art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 29 grudnia 1993 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz. U. z 1994 r., Nr 1, poz. 1) oraz interesu Rzeczypospolitej Polskiej, wnosił o jego uchylenie i oddalenie rewizji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w S. od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Koszalinie.

W uzasadnieniu rewizji nadzwyczajnej, rewidujący powołał się na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 1995 r., II UZP 7/95 - OSNAPiUS 1995 nr 21 poz. 265, w której wyrażono pogląd, iż "nadleśnictwo jako jednostka organizacyjna Lasów Państwowych nie ma obowiązku opłacania składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych przewidzianych w ustawie z dnia 29 grudnia 1993 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz. U. z 1991 r., Nr 1, poz. 1)".

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rewizja nadzwyczajna jest uzasadniona, zaś jej uwzględnienie powoduje uchylenie zaskarżonego wyroku i oddalenie rewizji organu rentowego od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Koszalinie.

Sąd Najwyższy w obecnym składzie w pełni podziela stanowisko zawarte w przytoczonej wyżej uchwale z dnia 5 kwietnia 1995 r., II UZP 7/95, jak też jej uzasadnienie.

Ustawa z dnia 29 grudnia 1993 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz. U. z 1994 r., Nr 1, poz. 1 ze zm.) wyłączyła w art. 2 ust. 2 z zakresu swego działania pracodawców, wobec których odrębne przepisy nie przewidują możliwości ogłoszenia ich upadłości i likwidacji. Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. Nr 101, poz. 444), powierzyła zarząd nad lasami państwowymi stanowiącymi własność Skarbu Państwa, Państwowemu Gospodarstwu Leśnemu - Lasy Państwowe, wyłączając tylko lasy w parkach narodowych.

Lasy Państwowe, będące państwową jednostką organizacyjną nie posiadającą osobowości prawnej, reprezentują Skarb Państwa w zakresie zarządzanego mienia (art. 32 ust. 1 ustawy o lasach), zaś w ich skład, stosownie do przepisu ust. 2 art. 32, wchodzi: Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych, regionalne dyrekcje Lasów Pańs-

twowych oraz nadleśnictwa. Te ostatnie jednostki (regionalne dyrekcje i nadleśnictwa) tworzy, łączy, dzieli i likwiduje, a także określa terytorialny zasięg ich działania Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa.

Z faktu, że wyżej wymienione jednostki mogą być m.in. likwidowane, nie można jednak wyprowadzać wniosku, że nie są one w związku z tym wyłączone z działania ustawy o ochronie roszczeń pracowniczych.

Lasy Państwowe jako państwowa jednostka organizacyjna reprezentująca Skarb Państwa, w zakresie zarządzanego mienia, nie podlegają likwidacji w trybie przepisu art. 18a ustawy z dnia 25 września 1991 r. o przedsiębiorstwach państwowych (Dz. U. Nr 18, poz.80 ze zm.), jak też w trybie i na zasadach przewidzianych ustawą z dnia 13 lipca 1990 r. o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (Dz. U. Nr 51, poz. 298 ze zm.), zaś likwidacja ich poszczególnych jednostek organizacyjnych może być dokonywana wyłącznie w formie decyzji administracyjnej, wiążącej się ze zmianami organizacyjnymi w zakresie zarządzania majątkiem Skarbu Państwa, przy kontynuowaniu dotychczasowej działalności gospodarczej w innej formie prawnej, przewidzianej w ustawie o lasach.

Ustawa ta nie wyłącza nadto odpowiedzialności Skarbu Państwa za zobowiązania Lasów Państwowych jako państwowej jednostki organizacyjnej. Stąd też nie mają do niej zastosowania przepisy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. Prawo upadłościowe (jednolity tekst: Dz. U. z 1991 r., Nr 118, poz. 512 ze zm.) - art. 3 § 1 rozporządzenia.

Celem ustawy z dnia 29 grudnia 1993 r. o ochronie roszczeń pracowniczych jest ochrona takich roszczeń wówczas, gdy ich realizacja zostaje zagrożona brakiem środków finansowych pracodawcy po wszczęciu postępowania likwidacyjnego. Dlatego nie każda likwidacja pracodawcy może być uznawana za wystarczającą przesłankę do objęcia uregulowaniem art. 2 ust. 2 cyt. wyżej ustawy.

Odmienny pogląd zawarty w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku nie może być w związku z tym uznany za trafny, zaś Sąd Najwyższy podziela stanowisko Sądu Wojewódzkiego w Koszalinie, jak i Sądu Apelacyjnego w Gdańsku zajęte w postanowieniu z dnia 26 stycznia 1995 r., sygn. akt III AUr 32/95 w analogicznej sprawie.

Z tych przyczyn należało uwzględnić rewizję nadzwyczajną i orzec jak w sentencji, po myśli art. 422 § 1 k.p.c.

Zaskarżony wyrok nie tylko rażąco narusza prawo, ale także interes Rzeczypospolitej Polskiej. Obciążanie pracodawcy, wbrew obowiązującemu prawu, składkami na rzecz Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, przy niejednolitości orzecznictwa w ramach okręgu jednego Sądu Apelacyjnego, podważa zaufanie obywateli do organów sprawiedliwości i narusza tym samym interes Rzeczypospolitej Polskiej.

=====